

BECKOVA EDÍCIA PRÁVNE INŠTITÚTY

Obnova konania v trestnom procese

Obnova konania v trestnom procese

JUDr. Lukáš Michal'ov, PhD. mult.

JUDr. Lukáš Tomaš, PhD.

JUDr. Martin Baločko, PhD.

1. vydanie

Vzor citácie:

Michalov, L., Tomáš, L., Baločko, M. Obnova konania v trestnom procese. 1. vydanie.
Praha : C. H. Beck, 2025, 319 s.

Vydalo Nakladatelství C. H. Beck v Prahe roku 2025
Jungmannova 750/34, 110 00 Praha 1, Nové Město, beck@beck.cz
Prvé vydanie
Redaktori publikácie: JUDr. Jana Amorová, Mgr. Ľuba Nitrová
Tlač: Marten, spol. s r. o.

© Nakladatelství C. H. Beck, 2025

ISBN 978-80-7699-035-7

O autoroch

JUDr. Lukáš Michalov, PhD. mult.

sa narodil v roku 1987 v Košiciach. Štúdium absolvoval na Právnickej fakulte Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, kde v súčasnosti pôsobí ako odborný asistent na katedre trestného práva. Vedie prednášky a semináre z trestného práva hmotného, penológie a tiež participuje na klinickom vzdelávaní študentov. Je autorom 88 publikačných výstupov na Slovensku i v zahraničí. Na svoje diela eviduje vyše 100 ohlasov. V rámci svojho pôsobenia v pedagogickom procese absolvoval prednáškový pobyt Erasmus+ na Právnickej fakulte v Lubľane, Slovinsko, kde prezentoval prednášky s akcentom na súčasné problémy väznenstva v Slovenskej republike.

V aplikačnej praxi sa ako advokát primárne profiluje v oblasti trestného práva a insolvenčného práva, pôsobí aj ako správca konkurznej podstaty. Zároveň participuje na zabezpečovaní lektorskej činnosti orientovanej na vzdelávanie advokátskych koncipientov v oblasti trestného práva, ktorú organizuje Slovenská advokátska komora. Je členom Pracovnej skupiny pre trestné právo Slovenskej advokátskej komory.

Od roku 2021 pôsobí ako externý poradca na Ústavnom súde Slovenskej republiky.

JUDr. Lukáš Tomaš, PhD.

pochádza z Košíc, kde sa v roku 1997 narodil. Pregraduálne štúdium práva absolvoval na Právnickej fakulte Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, kde pod vedením prof. JUDr. Gabriely Dobrovičovej, CSc. obhájil titul PhD.

Ako odborný asistent sa na Ústave teórie práva Gustava Radbrucha košickej Právnickej fakulty zameriava najmä na teóriu štátu a práva. Je autorom a spoluautorom vyše 100 vedeckých, odborných a pedagogických publikačných výstupov, z toho troch monografií. Za publikačnú činnosť získal viacero ocenení. Na svoje diela eviduje vyše 170 ohlasov. V rámci zahraničných mobility absolvoval výskumné a prednáškové pobyty na Metropolitnej univerzite v Prahe (2024), Západočeskej univerzite v Plzni (2024) a Ústave štátu a práva Akadémie vied Českej republiky, v. v. i. (2025).

V advokátskej kancelárii JUDr. Lukáša Michalova, PhD. mult. sa zameriava predovšetkým na verejné právo. Aktívne participuje na výkone poradenstva

pre Ústavný súd SR. Je členom viacerých orgánov v rámci územnej, ako aj akademickej samosprávy a od roku 2021 pôsobí ako člen Správnej rady Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach.

JUDr. Martin Baločko, PhD.

sa narodil v roku 1974 v Michalovciach. Štúdium práva absolvoval na Právnickej fakulte Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, kde absolvoval aj doktorandské štúdium na katedre trestného práva (2025). V minulosti pôsobil na Právnickej fakulte Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach ako externý pedagóg.

Je autorom viacerých publikačných výstupov na Slovensku i v zahraničí, na ktoré eviduje množstvo ohlasov.

V súčasnosti je sudcom trestnoprávneho kolégia Krajského súdu v Košiciach. V minulosti pôsobil ako trestný sudca Okresného súdu Košice I, Okresného súdu Revúca a tiež ako policajný vyšetrovateľ.

Recenzenti:

doc. JUDr. et PhDr. mult. Libor Klimek, PhD., Dr. h. c.

doc. JUDr. Eva Szabová, PhD.

JUDr. Peter Šamko

Vedecký redaktor:

prof. JUDr. Sergej Romža, PhD.

Predslov

Obnova konania predstavuje v súradničných líniách trestného procesu tradičný, vžitý a nadčasový opravný mechanizmus, ktorý v zmysle svojej povahy dáva (poskytuje) vymedzeným subjektom trestného konania „šancu“ na nápravu predovšetkým po skutkovej stránke nesprávnych a z tohto dôvodu nespravodlivých právoplatných rozhodnutí, ktoré boli vydané v pôvodnom trestnom konaní. Z hľadiska právno-teoretického vymedzenia vystupuje obnova konania v pozícii mimoriadneho opravného prostriedku, ktorý síce zasahuje do stability právnych vzťahov nastolených právoplatným rozhodnutím, ale robí to v záujme dosiahnutia určitého vyššieho prospechu. Tento záujem môže v okolnostiach konkrétnej veci prevážiť nad zachovaním právnej situácie nastolenej aktom aplikácie práva, ktorý disponuje vlastnosťou právoplatnosti, teda finálnosti a zásadnej nezmeniteľnosti. Avizovaným vyšším dobrom je potreba dosiahnutia čo najväčšieho súladu obsahu rozhodnutí vydaných v trestných veciach s objektívnou realitou¹ (materiálnym stavom), teda náprava určitej krivdy založenej právoplatným rozhodnutím, ktoré je predovšetkým z hľadiska skutkovej fakticity vybudované na nesprávnej, resp. omylnej a chybnjej báze. Povedané slovami Ústavného súdu ČR,² účel obnovy trestného konania, ktoré sa skončilo právoplatným odsudzujúcim rozhodnutím, sleduje odstránenie justičných omylov (*miscarriage of justice*). Niet pochyb o tom, že preferencia zachovania chybného rozhodnutia a isté mechanické či v určitom zornom uhle pohľadu aj tvrdošijné lpenie na vlastnosti právoplatnosti aktu aplikácie trestného práva by sa v danom kontexte súčasne spájalo so zotrvávaním na nekorektnom usporiadaní ním nastolených právnych pomerov. Tým by v konečnom dôsledku podstatne trpel imperatív trestno-právnej spravodlivosti, pre ktorého dosahovanie a rešpektovanie predstavuje obnova konania kľúčový procesný inštrument.

Téma obnovy konania napriek skutočnosti, že ide o jeden z mnohých inštitútov vymedzených platným a účinným Trestným poriadkom, je témou komplexnou s implikáciami na celkové fungovanie trestno-procesného systému a dosiahnutie konečného účelu trestného konania definovaného v § 1 TP. Obnova konania predstavuje v súčasnom dynamickom stave

¹ Napríklad nález Ústavného súdu ČR z 13. októbra 2015, sp. zn. III. ÚS 2731/14 alebo uznesenie Ústavného súdu ČR z 29. júna 2020, sp. zn. II. ÚS 333/20.

² Napríklad nález Ústavného súdu ČR z 30. júla 2009, sp. zn. II. ÚS 2445/08 alebo uznesenie Ústavného súdu ČR z 9. júna 2010, sp. zn. II. ÚS 1364/10.

spoločenského diania v geopolitickom priestore Slovenskej republiky podstatnú garanciu spravodlivosti vo vzťahu k širokej verejnosti. V tomto zmysle napomáha náležitému rešpektovaniu princípu právnej istoty, ktorý podľa tradičného ponímania všeobecnej štátovedy vystupuje v pozícii imanentnej súčasti materiálneho právneho štátu,³ za ktorý sa Slovenská republika legislatívne vyhlasuje jednak v prvej vete čl. 1 ods. 1 Ústavy SR,⁴ a ku ktorému sa zároveň konštantne a stabilne hlási Ústavný súd SR v rámci línií svojej rozhodovacej činnosti. Právna istota pritom nemá len posilňovať dôveru v spoľahlivosť raz urobených rozhodnutí, ale takisto má garantovať spoľahnutie sa na zákonodarcov – a čo sa v tomto kontexte javí ako mimoriadne podstatné, aj na sudcov⁵ či inak povedané, na súdnu moc (justíciu) ako jednu zo zložiek štátnej moci v jej tradične ponímanom trojdelení podľa myšlienok Charlesa Montesquieua.⁶ V tomto zmysle sa aplikáciou obnovy konania môže uplatňovanie princípu právnej istoty po materiálnej stránke posilňovať, pretože dochádza k vytvoreniu vízie právneho inštitútu umožňujúceho zhojenie prevažne skutkových pochybení (deficitov) pôvodného rozhodnutia, ktorého pôvodcom sú nezriedka práve justičné sféry. Obdobné konštatovanie, prirodzene, platí aj pre rozhodnutia prokuratúry (ako relatívne samostatného osobitného ústavného orgánu)⁷ za predpokladu, že dôjde k ich napadnutiu návrhom na povolenie obnovy konania.

Hlavným cieľom monografie je podrobné a dôkladné zistenie a zhodnotenie právnych (legislatívnych, najmä zákonných) pomerov na úseku obnovy konania, ako aj situácií v realizačno-právnej a prakticko-aplikačnej, najmä justičnej činnosti, ktorá predznamenanú právnu úpravu používa, a tým ju v duchu kantovského dualizmu pretavuje z roviny „toho, čo má byť“ („*sollen*“ – právne normy) do roviny „toho, čo je“ („*sein*“ – právne pomery, resp. právne vzťahy). Z tohto cieľa možno vyvodit' aj dva čiastkové ciele predloženej monografie, ktoré tkvejú

- 1) jednak v bilancovaní stavu *de lege lata* prislúchajúcich ustanovení Trestného poriadku na účel štylizovania myšlienok v rovine budúceho právneho vedomia *de lege ferenda*, ako aj
- 2) v posúdení charakteristických a príznačných javov vyskytujúcich sa v realizačnej, užšie aplikačnej rovine, a to v tom smere, či je právna (najmä sudcovská) prax nastavená adekvátne alebo či vykazuje určité limitujúce rezervy, ktoré by bolo potrebné v záujme korektného

³ Napríklad Brösl, A. O právnom štáte. Bratislava : Kalligram, 2024, s. 132 a nasl.; Krošlák, D. Právny štát. Vývoj, princípy, mechanizmy ochrany. Praha : Wolters Kluwer, 2022, s. 91 a nasl.; Tomoszek, M. Podstatné náležitosti demokratického a právneho štátu. Praha : Leges, 2015, s. 82 a nasl.

⁴ Podľa tohto ustanovenia: „Slovenská republika je zvrchovaný, demokratický a právny štát.“

⁵ V širších súvislostiach pozri Brösl, A. Všeobecná štátoveda. Košice : Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Vydavateľstvo ŠafárikPress, 2023, s. 300 – 301.

⁶ Pozri Montesquieu, Ch. O duchu zákonů. Dobrá Voda : Aleš Čeněk, 2003, 365 s.

⁷ Nález Ústavného súdu SR z 21. júna 2023, sp. zn. PL. ÚS 1/2022.

a dostatočného rešpektovania postulátov zákonnosti a v konečnom dôsledku aj ústavnosti napraviť a reparaovať, resp. aj odstrániť.

V zmysle objektivizovanej cieľovej orientácie možno na tomto mieste formulovať hypotézy monografie. Hypotézou možno v najvšeobecnejšej rovine výskumu rozumieť podmienený výrok o vzťahu medzi javmi alebo ich určitými stránkami, ktorý tvorí prechod od poznaného k menej poznanému a nepoznanému. Zdrojom hypotéz môžu byť pritom praktické problémy, teoretické úvahy, ako aj parciálne empirické fakty. V tomto smere má hypotéza vychádzať z už známych faktov o vzťahoch medzi stránkami nejakého javu alebo procesu, má predstavovať zhrnutie kognitívnych postupov a súčasne ukazovať orientáciu ďalšej vedecko-výskumnej práce.⁸

Opierajúc sa o uvádzané postuláty možno na podklade teoretických dispozícií nadobudnutých primárne štúdiom trestno-procesnej literatúry a náuky, ako aj praktických skúseností vymedziť nasledujúce hypotézy:

- 1) právna úprava obnovy trestného konania podľa Trestného poriadku vykazuje legislatívne nedostatky
- 2) realizačná a aplikačná prax prináša v kontexte aplikácie inštitútu obnovy konania viaceré pochybenia a nejasnosti.

Ak ide o metodológiu a metodiku monografie, najskôr je potrebné vymedziť pojem „metóda“, resp. „vedecká metóda“. Vedeckou metódou možno rozumieť abstraktný nástroj, ktorý sa počas dejín ľudstva ukázal ako obzvlášť spoľahlivý pri rozširovaní nášho poznania.⁹ Ide o spôsob vedeckej práce, pri ktorom sa uplatňuje tvorivá vedecká činnosť.¹⁰ Metódy používané vo sfére právneho výskumu klasifikuje literatúra podľa rozličných kritérií, pričom po oboznámení sa s relevantnými dostupnými zdrojmi možno konštatovať, že tieto nie sú nejakým spôsobom zjednotené. V rámci tejto monografie sme aplikovali nasledujúce metódy:

- 1) historicko-právnu metódu
- 2) porovnávaco-právnu metódu (komparatívnu metódu)
- 3) metódu analýzy a metódu syntézy
- 4) metódu popisu (deskriptívnu metódu).

Historicko-právna metóda bola použitá predovšetkým v kontexte spracovania historických aspektov povoľovania obnovy trestného konania podľa právnych úprav platných a účinných na našom území od času, keď bolo územie dnešného Slovenska súčasťou habsburského súštatia, až do súčasnosti. Táto metóda bola aplikovaná aj v kontexte práce so staršou literatúrou alebo

⁸ Benčo, J. Metodológia vedeckého výskumu. Bratislava : IRIS, 2001, s. 31 – 32.

⁹ Bielik, L. Metodologické aspekty vedy. Bratislava : Univerzita Komenského v Bratislave, 2019, s. 50.

¹⁰ Hungr, P., Dobrovičová, G. Sociológia práva. Košice : Rektorát Univerzity P. J. Šafárika v Košiciach, 1990, s. 57.

judikatúrou, kde sme sa zamýšľali nad aplikovateľnosťou, resp. obmedzenou použiteľnosťou niektorých záverov staršieho dáta. Možno poukázať napríklad na zo súčasného hľadiska obmedzenú aplikovateľnosť záverov súdnej praxe súvisiacich s prienikmi v súčasnosti už zrušenej abolície a obnovy trestného konania, výsledkov súdnej činnosti súvisiacich s väzbou podľa § 403 TP, ktoré boli generované vo vzťahu k právnej úprave účinnej do 31. decembra 2015, ako aj prekonaných právnych názorov Ústavného súdu SR súvisiacich s prípustnosťou dovolania vo veci obnovy konania podľa legislatívy, ktorá bola účinná do 31. augusta 2011 a pod.

Porovnávaco-právnu metódu používame najmä na komparatívne analyzovanie a porovnávacie zhodnocovanie slovenskej právnej úpravy a českej právnej legislatívy v ich relevantných spojitostiach. Možno klásť zreteľ napríklad na porovnávanie prípustnosti obnovy konania v oboch krajinách. Uvádzaná metóda sa používa tiež v kontexte porovnávania nejednotných prístupov orgánov činných v trestnom konaní a súdov k určitým nie celkom jednoznačným otázkam, napríklad ak ide o obnovenie konania, ktoré sa skončilo schválením dohody o vine a treste uzatvorenej medzi prokurátorom a obvineným. Napokon sa táto metóda aplikuje aj v kontexte porovnávania nejednotností a odchýlok v prístupe

- 1) najvyšších súdnych autorít trestného práva a Ústavného súdu SR (napríklad ak ide o otázky príslušnosti na rozhodovanie o väzbe po povolení obnovy konania – § 403 TP)
- 2) jednotlivých senátov Ústavného súdu SR (napríklad v súvislosti s výkladom právnej úpravy príslušnosti na konanie podľa § 397 ods. 2 TP, resp. pri prístupe k nálezu Ústavného súdu SR ako dôvodu obnovy konania)
- 3) jednotlivých sudcov Ústavného súdu SR, napríklad ak hovoríme o pripájaní odlišných stanovísk (*dissenting opinion*, *concurring opinion*) k väčšinovým rozhodnutiam ohľadom možností povoľovania obnovy konania z dôvodu podstatnej zmeny hmotno-právnej regulácie trestného práva, resp. pri prístupe k nálezu Ústavného súdu SR ako dôvodu obnovy konania.

Analýza predstavuje dekompozične rozkladovú metódu, v rámci ktorej sa celok rozkladá na jednotlivé časti. Cieľom je vysvetliť určitý problémový okruh podrobným prieskumom jeho jednotlivých častí. Naopak, syntéza vychádza z kontrapozičného myšlienkového postupu a vystupuje v pozícii metodologickej schémy od jednotlivých častí smerom k formulácii všeobecného záveru.¹¹ Obe metódy sú v tejto monografii používané v širokom rozsahu a v každej jej kapitole.

¹¹ Mosný, P., Laclaviková, M., Siskovič, Š. Metodológia vedeckej práce (pre potreby právnického štúdia). 2. rozšírené a doplnené vydanie. Bratislava : Wolters Kluwer, 2018, s. 36.

Príkladom postupu pri využití analytickej metódy výskumu môže byť vychádzanie z predpokladu, podľa ktorého, ak súd v rámci povolenia obnovy konania zruší právoplatný rozsudok, ktorý bol vyhlásený na základe konania o dohode o vine a treste, vždy vráti vec prokurátorovi do štádia prípravného konania. Nato sa tento legislatívny postulát podrobne skúma v jeho jednotlivých častiach v kontexte situácií, ktoré priniesla minulé aplikčná prax, pričom sa dospieva k záveru, že takáto úprava by si v záujme predchádzania interpretačným nejasnostiam zasluhovala zmenu *de lege ferenda*. Obdobne sa výskumu podrobuje zásada zákazu *reformationis in peius* v konaní po povolení obnovy konania podľa § 405 písm. b) TP, pričom po porovnávanom analytickom prieskume s úpravou tejto zásady pri iných opravných prostriedkoch v systéme trestného procesu sa cieľi k záveru o jej neprimerane úzkom konštruovaní.

Syntetická metóda bola uplatňovaná predovšetkým pri prieskume jednotlivých rozhodnutí všeobecných súdov (okresných súdov, krajských súdov, Špecializovaného trestného súdu a Najvyššieho súdu SR), Ústavného súdu SR, Ústavného súdu ČR, v minulosti existujúcich súdnych orgánov, ako aj zahraničných a medzinárodných súdov, pričom na základe výsledkov uvádzanej výskumnej činnosti sa formulovali a generalizovali všeobecne použiteľné závery. Takýmto spôsobom boli predstreté napríklad univerzálne platné poznatky ohľadom prekážky brania na vedomie späťvzatia návrhu na povolenie obnovy konania (§ 396 ods. 8 TP), viacerých okruhov rozhodovania o väzbe (§ 403 TP – napríklad v súvislosti s potrebou vylúčenia obvineného pred rozhodnutím o väzbe), resp. negatívneho vymedzenia nových skutočností a dôkazov ako dôvodov obnovy konania (§ 394 TP).

Metóda popisu jednotlivých javov sa v monografii aplikovala v miere nevyhnutne potrebnej najmä v súvislosti s formuláciou všeobecných východísk k tej-ktorej kapitole, resp. podkapitole predkladanej práce.

Z hľadiska štrukturálnych súvislostí je monografia členená celkom do 13 kapitol, ktoré sa primerane skladajú z podkapitol, prípadne ďalších menších častí. Kapitoly, podkapitoly, ako aj ich parciálne súčasti sú opatrené samostatnými marginálnymi rubrikami. Ďalšie členenie je zvolené v podobe odsekov.

Prvá kapitola prináša vymedzenie opravného konania, načrtnutie jeho významu, ako aj jeho metodické zaradenie v komplexe trestného práva procesného. Koncentrujeme pozornosť na nesprávnosť rozhodnutí v trestnom konaní, ako aj na účel opravného konania. Okrem uvedeného má táto kapitola prispieť k vymedzeniu zásad a funkcií opravného konania.

Predmetom druhej kapitoly je predstretie a klasifikácia jednotlivých opravných prostriedkov ako procesných inštitútov opravného konania. Zameriavame pozornosť na základnú charakteristiku riadnych a mimoriadnych opravných prostriedkov. Táto kapitola teda poskytuje všeobecnú charakteristiku sťažnosti, odvolania, odporu, zrušenia právoplatných rozhodnutí

v prípravnom konaní, dovolania a vo východiskovom náznanu aj obnovy konania. Popritom sú jej obsahom aj výklady o vybraných procesných inštitútoch, ktoré síce nie sú opravnými prostriedkami, avšak za určitých okolností môžu viesť k náprave chybného postupu, resp. rozhodnutia orgánu činného v trestnom konaní alebo súdu.

Tretia kapitola sa zameriava na historické súvislosti obnovy konania. Prináša spracovanie právnych úprav obnov konania, ktoré sa postupne uplatňovali na území bývalého Československa a neskoršie na území samostatnej SR. V tomto smere sa koncentruje pozornosť na jednotlivé trestno-procesné kódexy, konkrétne na Trestný poriadok z roku 1873, Trestný poriadok z roku 1896, Trestný poriadok z roku 1950 (ako prvú spoločnú česko-slovenskú kodifikáciu trestného práva procesného), Trestný poriadok z roku 1956 a napokon Trestný poriadok z roku 1961. Na historické presahy je upriamená pozornosť aj v iných častiach diela na tých miestach, kde sa to javí žiaduce z hľadiska komplexného pohľadu na vec.

Predmetom štvrtej kapitoly je náhľad na princípy (zásady) obnovy konania v kontexte všeobecnej charakteristiky a v zornom uhle kvalifikovania pomeru (vzájomného vzťahu) princípov opravného trestného procesu a princípov obnovy konania. V ďalších pasážach je ponúknuté vymedzenie poukazovaných vedúcich ideí na pozitívnej a negatívnej báze. Pozornosť sa orientuje na postihnutie základných črt jednotlivých princípov obnovy konania.

Piata kapitola nazvaná „Slovo o obnove konania“ je zameraná na východiskové aspekty pozitívno-právnej regulácie obnovy konania. Pozornosť sa zameriava na všeobecnú charakteristiku tohto mimoriadneho opravného prostriedku, vymedzenie okruhu napadnuteľných rozhodnutí, ako aj na jednotlivé podmienky obnovy konania pertraktované predovšetkým v nasledujúcich štyroch kapitolách.

Šiesta kapitola až deviata kapitola prináša vyčerpávajúce spracovanie jednotlivých podmienok obnovy konania, a to (i) pozitívnych podmienok, (ii) negatívnych podmienok, (iii) subjektívnej podmienky a (iv) podmienky totožnosti osoby a totožnosti skutku. V rámci šiestej kapitoly sme rozobrali predovšetkým obsah § 394 TP, ako aj dôvod obnovy trestného procesu podľa § 93 ods. 1 ZoÚS. Ak ide o siedmu kapitolu, tá predostiera všeobecnú charakteristiku negatívnych podmienok obnovy konania s rozborom § 395 TP v jeho troch písmenách. Na subjektívnu podmienku koncentrujeme pozornosť v ôsmej kapitole. Napokon predmetom spracovania deviatej kapitoly sú otázky totožnosti osoby, skutku a identity skutku, a to v rozsahu potrebnom pre uchopenie charakteristiky všeobecných súvislostí obnovy konania.

Počnúc desiatou kapitolou prináša predložená monografia pertraktovanie procesných súvislostí (procedurálnych aspektov) obnovy konania. V predznamenanej desiatej časti je spracované konanie o povolení obnovy konania v zmysle návrhu na povolenie obnovy konania a dispozície s ním,

pokračujúc k jednotlivým črtám vlastného obnovovacieho konania. Pozornosť sa venuje teoretickým súvislostiam a aplikačným presahom príslušnosti na konanie o povolení obnovy konania, obhajobu obvineného a predbežné vyšetrovanie v konaní, teda objasňovanie rozhodujúcich okolností a generovanie dôkaznej matérie potrebnej pre rozhodnutie v konaní o povolení obnovy konania. Nato sa zameriavame na prejednanie návrhu na povolenie obnovy konania a možnosti rozhodnutia o ňom. V tomto smere skúmame otázky a súvislosti odmietnutia návrhu, zamietnutia návrhu, povolenia obnovy konania, ako aj nadväzujúce sťažnostné konanie. Posledná podkapitola tejto kapitoly je venovaná povinnosti na náhradu trov trestného konania pri celkom bezvýslednom návrhu na povolenie obnovy konania.

Obnovené konanie je podrobované skúmaniu v jedenástej kapitole v zmysle prieskumu procesných konzekvencií povolenia obnovy konania a jednotlivých procesných eventualít postupu po povolení obnovy konania. V ďalšej časti tejto kapitoly sú spracované špecifické procesné dôsledky, ktoré nachádzajú uplatnenie v obnovenom konaní len v prospech obvineného (spočívanie premlčacej doby, zákaz zmeny k horšiemu a aspekty konania proti tomu, kto zomrel alebo bol vyhlásený za mŕtveho).

Dvanásta kapitola úzko súvisí s jedenástou kapitolou. Jej predmetom je väzba v konaní po povolení obnovy konania, inak povedané, rozhodovanie o väzbe podľa § 403 TP. Skúma sa účel avizovanej väzby, časové a procesné súvislosti väzobného konania, sťažnostný mechanizmus, trvanie väzby a napokon dve pomerne špecifické aplikačné otázky. Prvá otázka rieši napätie medzi rozhodovaním o väzbe po povolení obnovy konania a rozhodovaním o ponechaní vo väzbe po podaní obžaloby v zmysle § 238 ods. 4 TP. Pri druhej otázke sa hľadá odpoveď na to, či je vzatie do väzby postupom podľa § 403 TP možné len v prípade predchádzajúceho výkonu nepodmienečného trestu odňatia slobody, alebo či tak možno urobiť aj v prípade iného obmedzenia osobnej slobody.

Napokon v poslednej, trinástej kapitole sme zamerali pozornosť na intertemporálne súvislosti tematiky. Skúmajú sa predovšetkým aplikačné obťažnosti upínajúce sa na § 567 TP, ako aj niektoré súvisiace prechodné ustanovenia. Zaradený je aj historický exkurz o Štátnom súde, ktorý vykonával konanie, ktorého obnova je riešená v § 567 TP. Bokom neostávajú ani úvahy o možnostiach obnovy konania pred niektorými inými tzv. historickými súdmi, ktoré nie sú spomenuté v prechodných ustanoveniach Trestného poriadku.

Pri spracovaní diela sme sa usilovali zúročiť skúsenosti nadobudnuté v rámci advokácie, justície, ako aj výkonu externej poradenskej činnosti pre Ústavný súd SR. Mimoriadny dôraz sa preto kladie na zapracovanie záverov Ústavného súdu SR k skúmanej problematike. V rámci tejto monografie sme vychádzali aj z poznatkov plynúcich z výskumu premietnutého do dizertačnej práce spoluautora diela M. Baločka „Obnova trestného konania

(Dizertačná práca). Košice : Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, 2025,“ ktorá bola obhájená na pôde košickej Právnickej fakulty v auguste 2025. Predkladaná publikácia je obsahovo a rozsahovo podstatne rozšíreným dielom a je určená ako vhodná báza teoretických a aplikačných poznatkov pre každého, kto prichádza do styku s obnovou trestného konania, a to aj v širších principiálnych súvislostiach a dimenziách opravného konania trestného, najmä pre sudcov, prokurátorov, advokátov (najmä pre obhajcov), ako aj pre ďalšiu odbornú verejnosť, predovšetkým pre predstaviteľov akademickej obce. Kniha môže poslúžiť aj ako pomôcka pre študentov práva, poslucháčov policajných akadémií a v neposlednom rade pre laickú verejnosť, ktorá môže byť spracovanou problematikou z rôznych zorných uhlov určitým spôsobom dotknutá.

Autorský kolektív uvíta a vopred vyslovuje úprimné poďakovanie za akékoľvek ohlasy a námety, ktoré prispievajú k skvalitneniu obsahu tejto monografie pri jej reedícii.

Dielo vychádza z právneho stavu platného a účinného k 31. januáru 2025.

V Košiciach 31. januára 2025

Lukáš Michalov

Lukáš Tomaš

Martin Baločko

Podakovanie

Úprimne ďakujeme recenzentom tejto monografie, doc. JUDr. et PhDr. mult. Liborovi Klimekovi, PhD., Dr. h. c., doc. JUDr. Eve Szabovej, PhD. a JUDr. Petrovi Šamkovi za cenné rady a dobrozdania, ktoré priaznivým spôsobom ovplyvnili finálnu podobu knihy.

Podakovanie za vedeckú redakciu patrí prof. JUDr. Sergejovi Romžovi, PhD., ktorý toto dielo starostlivo prečítal a odovzdal nám postrehy, ktoré sme sa usilovali reflektovať.

Terminologické poznámky

Kategóriu „obvinený“ používame v tejto monografii v súlade s § 10 ods. 11 TP. Ak teda z povahy veci nevyplýva niečo iné, obvineným sa rozumie aj obžalovaný a odsúdený.

K rozhodnutiam „R“, ktoré vydali od roku 1993 súdy Českej republiky, uvádzame v poznámkach pod čiarou pre odlišenie od slovenských judikátov vysvetľujúcu značku „(ČR)“.

Toto dielo vzniklo ako výstup z riešenia grantovej úlohy „EÚ NextGenerationEU prostredníctvom Plánu obnovy a odolnosti SR v rámci projektu č. 09I03-03-V05-00008“. Monografia bola zároveň spracovaná v rámci riešenia grantovej úlohy VEGA č. 1/0498/24, Tvorba a nástroje trestnej politiky.

Obsah

O autoroch	V
Predslov	IX
Podakovanie	XVII
Zoznam skratiek a značiek	XXV

KAPITOLA I. Prieskum rozhodnutí v opravnom trestnom procese

1. Úvodné výklady	1
2. Vymedzenie opravného konania	1
3. Nesprávnosť rozhodnutia v trestnom konaní	2
4. Účel opravného konania	5
5. Princípy (zásady) opravného konania	7
5.1 Všeobecne o princípoch (zásadách) opravného konania ...	7
5.2 Revízny princíp	9
5.3 Princíp vymedzeného preskúmania (princíp viazanosti opravným prostriedkom)	10
5.4 Zrušovací (kasačný) princíp	10
5.5 Reformačný (apelačný) princíp	11
5.6 Postupujúci (devolutívny) účinok opravného prostriedku ..	12
5.7 Centralizovaný účinok opravného prostriedku	13
5.8 Decentralizovaný účinok opravného prostriedku	13
5.9 Odkladný (suspenzívny) účinok opravného prostriedku ..	14
5.10 Dobrodenie v súvislosti (<i>beneficium cohaesionis</i>)	15
5.11 Zákaz zmeny k horšiemu (<i>prohibitio reformationis in peius</i>)	16

KAPITOLA II. Opravné prostriedky v trestnom procese

1. Úvodné výklady	18
2. Pozitívne vymedzenie opravných prostriedkov	19
2.1 Základné črty riadnych opravných prostriedkov	20
2.2 Sťažnosť	20
2.3 Odvolanie	23
2.4 Odpor	24
2.5 Základné črty mimoriadnych opravných prostriedkov	25
2.6 Zrušenie právoplatných rozhodnutí v prípravnom konaní	27

2.7	Dovolenie	29
2.8	Obnova konania	30
3.	Negatívne vymedzenie opravných prostriedkov.....	31
3.1	Žiadosť o preskúmanie postupu policajta a prokurátora ..	31
3.2	Stážnosť pre nečinnosť.....	33
3.3	Návrh na preskúmanie zákonnosti príkazu na odpočúvanie a záznam telekomunikačnej prevádzky a príkazu na zistenie a oznámenie údajov o telekomunikačnej prevádzke	34
3.4	Podnet na podanie dovolania ministrovi spravodlivosti ...	36
3.5	Stážnosť na postup súdu	37
3.6	Žiadosť o preskúmanie zákonnosti v predsúdnom trestnom konaní	38
3.7	Ústavná stážnosť fyzickej osoby alebo právnickej osoby ...	40
3.8	Ďalšie podania	42
KAPITOLA III. Historické súvislosti obnovy konania.....		44
1.	Obnova konania podľa Trestného poriadku z roku 1873	44
2.	Obnova konania podľa Trestného poriadku z roku 1896	50
3.	Obnova konania podľa Trestného poriadku z roku 1950	58
4.	Obnova konania podľa Trestného poriadku z roku 1956	62
5.	Obnova konania podľa Trestného poriadku z roku 1961	67
6.	Obnova konania podľa Trestného poriadku z roku 2005	75
KAPITOLA IV. Princípy (zásady) obnovy konania		76
1.	Úvodné výklady	76
2.	Vymedzenie princípov (zásad) obnovy konania.....	76
3.	Princíp vymedzeného preskúmania (princíp viazanosti návrhom na povolenie obnovy konania) a revízný princíp.....	77
4.	Reformačný (apelačný) princíp a zrušovací (kasačný) princíp...	78
5.	Postupujúci (devolutívny) účinok	79
6.	Centralizovaný účinok a decentralizovaný účinok	80
7.	Odkladný (suspenzívny) účinok.....	81
8.	Dobrodenie v súvislosti (beneficium cohaesionis).....	82
9.	Zákaz zmeny k horšiemu (prohibitio reformationis in peius) ...	83
KAPITOLA V. Slovo o obnove konania.....		84
1.	Všeobecná charakteristika obnovy konania.....	84
2.	Okruh rozhodnutí napadnutelných návrhom na povolenie obnovy konania	86
3.	Podmienky obnovy konania.....	88
KAPITOLA VI. Pozitívne podmienky obnovy konania		90
1.	Úvodné výklady	90
2.	Obnova konania podľa § 394 ods. 1 až 3 TP	91

3. Obnova konania podľa § 394 ods. 5 TP	112
4. Obnova konania podľa § 394 ods. 4 písm. a) TP	115
5. Obnova konania podľa § 394 ods. 4 písm. b) TP a § 93 ods. 1 ZoÚS	121
5.1 Nález Ústavného súdu SR ako dôvod obnovy konania ..	121
5.2 Vzťah dôvodov obnovy konania podľa § 394 ods. 4 písm. b) TP a § 93 ods. 1 ZoÚS	129
KAPITOLA VII. Negatívne podmienky obnovy konania	137
1. Úvodné výklady	137
2. Negatívna podmienka podľa § 395 písm. a) TP	138
3. Negatívna podmienka podľa § 395 písm. b) TP	138
4. Negatívna podmienka podľa § 395 písm. c) TP	140
KAPITOLA VIII. Subjektívna podmienka obnovy konania	142
1. Úvodné výklady	142
2. Pozitívne vymedzenie subjektívnej podmienky	145
3. Negatívne vymedzenie subjektívnej podmienky	147
KAPITOLA IX. Podmienka totožnosti osoby a totožnosti skutku.....	155
1. Úvodné výklady	155
2. Subjektívna totožnosť (personálna identita)	156
3. Objektívna totožnosť (vecná identita).....	157
KAPITOLA X. Konanie o povolení obnovy konania.....	160
1. Úvodné výklady	160
2. Návrh na povolenie obnovy konania.....	160
3. Dispozícia s návrhom na povolenie obnovy konania.....	163
4. Konanie o návrhu na povolenie obnovy konania	166
4.1 Všeobecné poznámky	166
4.2 Príslušnosť na konanie o povolení obnovy konania.....	169
4.3 Obhajoba obvineného a obnova trestného konania.....	176
4.4 Objasňovanie rozhodujúcich okolností a generovanie dôkaznej matérie.....	181
4.5 Prejednanie a rozhodnutie o návrhu na povolenie obnovy konania.....	186
4.5.1 Odmietnutie návrhu na povolenie obnovy konania.....	186
4.5.2 Zamietnutie návrhu na povolenie obnovy konania.....	189
4.5.3 Povolenie obnovy konania	190
4.5.4 Konanie a rozhodnutie o sťažnosti proti uzneseniu o návrhu na povolenie obnovy konania.....	195

5. Povinnosť na náhradu trov trestného konania v prípade celkom bezvýsledného návrhu na povolenie obnovy konania . . 199

KAPITOLA XI. Konanie po povolení obnovy konania 205

1. Úvodné výklady 205
2. Procesné konzekvencie povolenia obnovy konania 206
3. Možnosti postupu v konaní po povolení obnovy konania 207
 - 3.1 Všeobecne obligatórne vrátenie veci do štádia prípravného konania 208
 - 3.2 Vrátenie veci do štádia prípravného konania po konaní o dohode o vine a treste 209
 - 3.3 Fakultatívne vrátenie veci do štádia prípravného konania 212
 - 3.3.1 Obnova konania pri niektorom z trestných činov, za ktoré bol právoplatne uložený úhrnný trest alebo súhrnný trest 214
 - 3.4 Vrátenie veci do súdnej časti konania 216
4. Špecifiká konania po povolení obnovy konania len v prospech obvineného 218
 - 4.1 Všeobecné poznámky 218
 - 4.2 Spočívanie premlčacej doby 218
 - 4.3 Zákaz zmeny k horšiemu (*prohibitio reformationis in peius*) 219
 - 4.4 Konanie proti tomu, kto zomrel alebo bol vyhlásený za mŕtveho 221

KAPITOLA XII. Väzba v konaní po povolení obnovy konania . . 223

1. Úvodné výklady 223
2. Časové súvislosti rozhodovania o väzbe 224
3. Procesné súvislosti rozhodovania o väzbe 227
4. Opravný prostriedok proti rozhodnutiu o väzbe 230
5. Trvanie väzby 231
6. Konkurencia rozhodovania o väzbe po povolení obnovy konania a rozhodovania o ponechaní vo väzbe po podaní obžaloby 233
7. Väzba po povolení obnovy konania a výkon ochranného liečenia ústavnou formou 234

KAPITOLA XIII. Obnova konania v intertemporálnych súvislostiach 237

1. Úvodné výklady 237
2. Generálne intertemporálne ustanovenie 238
 - 2.1 Všeobecné poznámky 238
 - 2.2 Príslušnosť na konanie o návrhu na povolenie obnovy konania 238

2.3	Konanie o povolení obnovy konania	243
2.4	Obnovené konanie	244
3.	Osobitné intertemporálne ustanovenia	246
3.1	Prechodné ustanovenie § 567d TP	246
3.2	Prechodné ustanovenie § 567f TP	246
3.3	Prechodné ustanovenie § 567j TP	247
3.4	Prechodné ustanovenie § 567l TP	247
Zhrnutie		249
Zoznam použitej literatúry		257
Vecný register		289

KAPITOLA VII.

Negatívne podmienky obnovy konania

1. Úvodné výklady

Negatívne podmienky obnovy konania, teda procesné situácie, v ktorých je obnova konania vylúčená, sú obsiahnuté v § 395 TP. Niekedy sa hovorí aj o prekážkach obnovy konania. Tieto podmienky sa vzťahujú len na povoľovanie obnovy konania v neprospech obvineného, čím sa normatívne objektivizuje určitá miera zákonodarcovej ochrany a priazne vo vzťahu k obvinenému v prípade, ak z určitého dôvodu nie je trestný, prípadne ak sa voči návrhu na povolenie obnovy konania podanému v jeho neprospech nemôže brániť z dôvodu, že zomrel alebo bol vyhlásený za mŕtveho. V prípade povolenia obnovy konania výlučne v prospech obvineného sa negatívne podmienky neaplikujú. V takom prípade sa nemožno uchádzať o povolenie obnovy konania s úspechom.

60

V zmysle § 395 písm. a) až c) TP je obnova konania vylúčená v troch vyčerpávajúco a alternatívne vymenovaných prípadoch. Ako uvádza S. Romža,³⁰³ ide o symptómy zákonnej časovej koncentrácie trestného konania v podobe taxatívne vymenovaných procesných skutočností, ktoré zakladajú preklúziu možnosti obnovy konania v neprospech obvineného. Tieto okolnosti pritom musia nastať až po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa rozhodlo v kontexte pôvodného konania, pričom musia existovať v čase rozhodovania o návrhu na povolenie obnovy konania.³⁰⁴ Ide o situácie:

- 1) ak trestnosť činu zanikla – negatívna podmienka podľa § 395 písm. a) TP
- 2) ak sa na trest vzťahuje amnestia prezidenta republiky – negatívna podmienka podľa § 395 písm. b) TP
- 3) ak obvinený zomrel alebo bol vyhlásený za mŕtveho – negatívna podmienka podľa § 395 písm. c) TP

³⁰³ Romža, S. Principle of concentration in criminal proceedings. Praha : Leges, 2018, s. 113.

³⁰⁴ Šámal, P., Baxa, B. Komentár k § 279 Trestného rádu. In: Šámal, P. a kol. Trestní řád. Komentář – díl II. 6. vydání. Praha : C. H. Beck, 2008, s. 2264.

2. Negatívna podmienka podľa § 395 písm. a) TP

- 61 Ak ide o prekážku podľa § 395 písm. a) TP, obnova konania nie je vylúčená pri zániku trestnosti činu z každého zákonného dôvodu, ale len v prípade premlčania trestného stíhania alebo pri zmene zákona (§ 84 a 87 TZ). Pre iné dôvody zániku trestnosti činu nemožno povoliť obnovu konania.³⁰⁵ Napríklad je prirodzené, že zánik trestnosti činu z dôvodu účinnej ľútosti (§ 85 a 86 TZ) nastáva ešte pred právoplatnosťou rozhodnutia vo veci samej; tu sa žiada len pripomenúť, že obnova konania je mimoriadnym opravným prostriedkom, ktorý smeruje proti právoplatnému rozhodnutiu. Zákonnodarcu by však *de lege ferenda* mohol do § 395 písm. a) TP doplniť vylúčenie obnovy konania explicitným zúžením možnosti takého postupu na zánik trestnosti činu, ktorého príčinou bola výlučne (i) zmena zákona alebo (ii) premlčanie trestného stíhania.

3. Negatívna podmienka podľa § 395 písm. b) TP

- 62 Podľa § 395 písm. b) TP je obnova konania vylúčená, ak sa na trest vzťahuje amnestia prezidenta republiky. Na tomto mieste je potrebné ozrejmiť rozdiel medzi amnestiou a milosťou, a to v záujme formulácie návrhu *de lege ferenda* uvedeného v závere tejto podkapitoly.

Amnestia predstavuje právny akt nasmerovaný voči osobám rovnakého druhu neurčitého počtu. Ide o akt hlavy štátu určený nie individuálne, ale hromadne osobám individuálne neurčitým.³⁰⁶ V danom prípade sa teda podľa § 474 TP posudzuje, či a do akej miery je určitá osoba účastná amnestie. To znamená, že charakteristickou črtou amnestie je normativita. „Všetky rozhodnutia o amnestii sa ex lege uverejňujú v Zbierke zákonov Slovenskej republiky a preto majú povahu všeobecne záväzných právnych predpisov.“³⁰⁷ Z hľadiska právnej teórie teda ide o formálny prameň (formu) trestného práva procesného.

Amnestiu môže prezident republiky v súčasnosti udeliť formou (i) agraciácie alebo (ii) rehabilitácie.

³⁰⁵ Rovnako Karabín, M. Komentár k § 395 Trestného poriadku. In: Čentíš, J. a kol. Trestný poriadok. Veľký komentár. 2. aktualizované vydanie. Bratislava : Eurokódex, 2015, s. 695.

³⁰⁶ Hromada, J., Madar, Z. a kol. Právnický slovník. I. díl A – O. Praha : Orbis, 1972, s. 24. K definícii amnestie pozri aj Dobrovičová, G. Decision of President to Grant Amnesty – Theoretical and Practical Issues in Slovak Republic. Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Rzeszowskiego : Seria Prawnicza, 2019, roč. 27, č. 108, s. 31 a nasl. a Tóthová, M. Hlava štátu v systéme delby moci. Košice : Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, 2015, s. 112.

³⁰⁷ Skaloš, M. Inštitút amnestie a jeho uplatňovanie na Slovensku v historickom a právnom kontexte. In: Vaško, A., Kubošiová, D., Pacalajová, N. (eds.) Právne rozpravy on-screen II. Sekcia dejín a teórie štátu a práva. Zborník z online vedeckej konferencie konanej dňa 13. 11. 2020 na Právnickej fakulte Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici. Banská Bystrica : Belianum, Vydavateľstvo Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici, 2021, s. 50.

Agraciácia predstavuje v tuzemských podmienkach nariadenie hlavy štátu, ktoré spočíva v odpustení alebo zmiernení trestu uloženého orgánmi súdnej moci (súdmi).

Rehabilitácia predstavuje takú formu amnestie, „prostredníctvom ktorej dochádza k zahladeniu odsúdenia, t. j. na rehabilitovanú osobu sa po rehabilitácii hľadí ako na osobu, ktorá nespáchala trestný čin.“³⁰⁸

Od novelizácie Ústavy SR vykonanej ústavným zákonom č. 90/2001 Z. z., teda s účinnosťou od 1. januára 2002 sa nepripúšťa udelenie amnestie formou abolície, prostredníctvom ktorej využitia mohla hlava štátu rozhodnúť, aby sa trestné konanie nezačínalo, a v prípade, ak sa už začalo, aby sa v ňom nepokračovalo. Abolícia býva ponímaná problematicky z dvoch dôvodov. Na jednej strane ostane potenciálny páchatel' trestného činu nepotrestaný, pričom verejnosť zároveň stratí možnosť dozvedieť sa, kto je potenciálnym páchatel'om trestného činu. Na druhej strane je abolícia v podstate v rozpore s princípmi právneho štátu, pretože prezident republiky pri realizácii aboličného oprávnenia neprimerane zasahuje do pôsobenia súdnej moci, ktorá tým stráca oprávnenie uplatniť právomoc a orgány činné v trestnom konaní nemôžu pokračovať vo svojej právnom poriadkom zverenej činnosti, ktorá smeruje k odhaleniu páchatel'a trestného činu. Ide teda o absolútny zásah hlavy štátu do sféry súdnej činnosti.³⁰⁹

V súvislosti s formami amnestie možno poukázať na závery staršej súdnej praxe,³¹⁰ podľa ktorých pri skúmaní, či predmetom trestného stíhania je skutok, na ktorý sa vzťahuje rozhodnutie prezidenta republiky o amnestii, podľa ktorého v trestnom stíhaní sa už nesmie pokračovať (abolícia), a či je teda obnova konania v neprospech obvineného vylúčená, je nevyhnutné vychádzať z právneho posúdenia skutku, ktoré malo byť použité po povolení obnovy konania v neprospech obvineného, nie z právneho posúdenia skutku v právoplatnom odsudzujúcom rozhodnutí, ktorého sa týka návrh na povolenie obnovy konania. K uvádzanému rozhodnutiu sa žiada marginálne poznamenať, že právna doktrína naň pomerne často odkazuje a je stále do istej miery aktuálne, nie však v tej jeho časti, v ktorej pojednáva o abolicii. Ako bolo uvedené vyššie, abolícia sa v tuzemskom právnom poriadku už nepripúšťa.

³⁰⁸ Nález Ústavného súdu SR z 31. mája 2017, sp. zn. PL. ÚS 7/2017.

³⁰⁹ Bližšie pozri *Balog, B., Tittlová, M., Fakla, M.* Amnestie a milosti v právnom poriadku Slovenskej republiky. Bratislava : Wolters Kluwer, 2019, s. 18; *Kráľová, V.* Amnestie v ústavodarnej činnosti Národnej rady Slovenskej republiky. In: *Orosz, L., Horňáková, D., Čerňanský, P. M. (eds.)* Ústava Slovenskej republiky a jej perspektívy. Skvalitňovanie ústavného textu a zvyšovanie autority slovenskej ústavy – reálna možnosť, alebo naivná ilúzia (?). Zborník príspevkov z verejného seminára Danišovce 23. – 25. november 2022. Košice : Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Vydavateľstvo ŠafárikPress, 2022, s. 188 a nasl.; k predošlej úprave pozri *Cibulka, L.* Komentár k § 102 písm. i) Ústavy SR. In: *Čič, M. a kol.* Komentár k Ústave Slovenskej republiky. Martin : Matica slovenská, 1997, s. 376.

³¹⁰ R 56/1991.

Na rozdiel od amnestie predstavuje milosť právny akt, ktorý je zjednodušene povedané určený presne identifikovanej osobe. Ide o „*individuálny akt, ktorý sa týka konkrétne presne vymedzenej osoby a nikdy sa nemôže dotknúť iných osôb, ktoré by prípadne boli v porovnateľnej situácii.*“³¹¹

Doslovným (adekvátnym) výkladom aktuálneho znenia § 395 písm. b) TP trestnosť zaniká len udelením amnestie, nie však v prípade, ak prezident republiky omilostí konkrétnu osobu. V tejto súvislosti by bolo v rovine právneho vedomia *de lege ferenda* azda vhodné inšpirovať sa českou právnou úpravou. Trestní rád totiž v § 279 písm. c) používa širšie substantívum „rozhodnutie“, pričom avizovaná konštrukcia sa podľa českej právnej doktríny³¹² vzťahuje na individuálne milosti, ako aj na hromadné amnestie.³¹³

4. Negatívna podmienka podľa § 395 písm. c) TP

63 Ak ide o vylúčenie obnovy trestného konania pre (i) smrť alebo (ii) vyhlásenie za mŕtveho, žiada sa poznamenať, že Trestný poriadok pôvodne počítal len so smrťou obvineného. Vyhlásenie za mŕtveho bolo do § 395 písm. c) TP doplnené novelou vykonanou zákonom č. 262/2011 Z. z. Avizovaný dodatok sa podľa dôvodovej správy realizoval z dôvodu, že inštitút vyhlásenia za mŕtveho má rovnaký právny význam ako smrť konštatovaná lekárom.

Obnova konania nie je vylúčená, ak obvinený zomrel alebo bol vyhlásený za mŕtveho a návrh sa uplatňuje v jeho prospech. Ide teda o výnimku z § 9 ods. 1 písm. d) TP, ktorá vylučuje začatie, resp. pokračovanie v trestnom stíhaní vtedy, ak obvinený zomrel, prípadne bol vyhlásený za mŕtveho. Účelom tejto výnimky je podľa slov Ústavného súdu SR³¹⁴ posmrtné očistiť česť zomrelého, ako aj česť jeho rodiny.

V konaní o návrhu na povolenie obnovy konania iniciovanému vo vzťahu k obvinenému, ktorý zomrel alebo bol vyhlásený za mŕtveho, sa s poukazom na § 38 ods. 2 písm. d) TP ustanovuje dôvod povinnej obhajoby. Povinné

³¹¹ Gíba, M. Komentár k čl. 102 Ústavy SR. In: Orosz, L., Svák, J. a kol. Ústava Slovenskej republiky. Komentár. Zväzok II. Bratislava : Wolters Kluwer, 2022, s. 260.

³¹² Napríklad Púry, F. Obnova řízení. In: Císařová, D., Fenyk, J., Gřivna, T., Kloučková, S., Mandák, V., Púry, F., Repík, B., Růžek, A. Trestní právo procesní. 4. aktualizované a přepracované vydání. Praha : Linde, 2006, s. 672.

³¹³ Dá sa azda domnievať, že slovenský zákonodarcu vychádzal zo staršieho ponímania milostí a amnestií, ktoré obe kategórie stotožňovalo. Napríklad J. Hromada a Z. Madar v roku 1972 podotkli, že milosť môže byť udelená hromadne, osobám individuálne neurčitým (amnestia), alebo určitej konkrétnej osobe. Pozri Hromada, J., Madar, Z. a kol. Právnícký slovník. I. díl A – O. Praha : Orbis, 1972, s. 24. V aktuálnej literatúre je však takýto prístup už prekonaný, pretože ústavodarcu a aj zákonodarcu v Trestnom poriadku dôsledne odlišujú pojmy „*milosť*“ a „*amnestia*“. Pozri Polák, P. Komentár k § 472 Trestného poriadku. In: Čentěš, J., Kurilovská, L., Šimovček, I., Burda, E. a kol. Trestní poriadok II. § 196 – 569. Bratislava : C. H. Beck, 2021, s. 972.

³¹⁴ Nález Ústavného súdu SR z 12. októbra 2017, sp. zn. II. ÚS 285/2017.

obhajoby sa v tomto prípade, prirodzene, nemožno vzdať (§ 38 ods. 3 TP *a contrario*).

Z aplikačnej praxe možno poukázať na prípad, keď obvinený podal návrh na povolenie obnovy konania, ktorému prvostupňový súd nevyhovel. Voči prvostupňovému rozhodnutiu podal obvinený sťažnosť a pred jej prejednaním na druhom stupni zomrel. V takejto procesnej situácii je potrebné urobiť záver o potrebe prejednaní a vecného vybavení sťažnosti nadriadeným súdom, a to práve s poukazom na normatívne poslanstvo objektivizované v § 395 písm. c) TP. Aj na konanie v druhom stupni sa totiž identicky vzťahuje úprava, podľa ktorej rozhodovaniu o obnove konania v prospech obvineného nebráni prípad, keď obvinený zomrie, resp. dôjde k jeho vyhláseniu za mŕtveho. V takom prípade však do konania nenastupujú osoby, ktoré by podľa § 396 ods. 3 TP mohli podať návrh na povolenie obnovy konania v prospech obvineného a súd ani nie je povinný upovedomiť také osoby o dosiaľ nerozhodnutom návrhu. Nadriadený súd však musí zomrelému obvinenému ustanoviť obhajcu pre vznik dôvodu povinnej obhajoby v konaní o mimoriadnom opravnom prostriedku podľa § 38 ods. 2 písm. d) TP. Obhajca doplní návrh na povolenie obnovy konania podľa potreby, navrhne vykonanie určitých dôkazov a ďalším potrebným spôsobom participuje na konaní. Obdobné závery o nevyhnutnosti ustanovenia obhajcu by platili aj v prípade, ak by obvinený zomrel po podaní návrhu na povolenie obnovy konania, ktorý ešte nebol prejednaný na prvom stupni. V takom prípade by sa obhajca mohol okrem vyššie uvedených úkonov tiež zúčastniť na verejnom zasadnutí o návrhu na povolenie obnovy konania a voči rozhodnutiu z obnovovacieho konania by mohol podať aj riadny opravný prostriedok – sťažnosť podľa § 402 ods. 3 TP.³¹⁵

V súvislosti s dôvodom obnovy konania podľa § 395 písm. c) TP sa vyskytla situácia, kde prokurátor právoplatne zastavil trestné stíhanie postupom podľa § 215 ods. 1 písm. d) TP z dôvodu uvedeného v § 9 ods. 1 písm. d) TP preto, že obvinený zomrel. Nato sa zistilo, že obvinený je nažive, pričom smrť fingoval najmä z dôvodu snahy vyhnúť sa trestnému konaniu. Došlo teda k podaniu návrhu na povolenie obnovy pôvodného konania v neprospech obvineného. V takom prípade je povolenie obnovy konania logickým výkladom § 395 písm. c) TP z opaku (*a contrario*) možné, pretože obnova konania v neprospech obvineného je prípustná, ak sa po právoplatnosti pôvodného rozhodnutia zistí, že obvinený nezomrel a ani nebol vyhlásený za mŕtveho, pričom predstieranie smrti bolo len prostriedkom na vyhnutie sa trestnému konaniu.

³¹⁵ Lord, J., Polakovič, E. Problematika obnovy v trestnom konaní. Socialistické súdnictvo, 1986, roč. 38, č. 1, s. 32 – 33.